

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	40 lei
6 luni	20 „
3 luni	10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni	

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

SUMAR

Proprietatea colectivă și familială în România, de d-l D. Hozoc.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație, s. I: *Ministerul cultelor și instrucțiunii publice și Administrația Casei școlilor cu Alice Nanu ș. a.*;

Curtea de apel București, s. I: *Jeana Rosetti-Rosnovanu cu S. I. Bally*;

Tribunalul Ilfov, s. III: *Maria N. Șeitan cu Nae Niculescu*;

Judecătoria ocolului II Târgu-Jiu: *Damitru Iorgoiu cu Gr. și Maria Gr. Gr. Pungan*.

Informațiuni.

Proprietatea colectivă și familială în România

I

Proprietatea colectivă

Credem că la noi a existat proprietatea colectivă ca la ori și ce neam din lume; din cercetarea împrejurărilor istorice întrevădem aceste formațiuni ca un produs firesc al timpului, alimentat destul de puternic de influența slavă, care conținea germenii necesari unei dezvoltări primitive, căci constatăm că ei cunoșteau ambele forme de stăpânire, atât cel colectiv cât și cel familial; prevederile istorice devin o realitate și siguranță după ce se analizează vechile noastre republice. Rămâne să arătăm acum dacă întâlnim la aceste formațiuni toate caracterele esențiale ce constituiesc ființa oricărei stăpâniri colective.

În adevăr, orice proprietate ca să aibă aparența unei colectivități trebuie să prezinte următoarele caractere:

1. În majoritatea cazurilor o întâlnim la popoarele ce găsesc în păstorie principalele lor ocupațiuni; totuși, ea se manifestă și în societățile dedate la agricultură, cum o găsim, de exemplu, a comunităților agricole rusești sub forma «mi-

rului», sau la comunitățile elvețiene numite «Almenden».

2. În primele timpuri nu se opera nici un partaj asupra solului, pământul era cultivat în comun și recolta repartizată între toți locuitorii. (Laveleye). Cu timpul, partajul terenurilor agricole se face sau în fiecare an sau din 3 în 3 ani, etc.; în orice caz, la fiecare recensământ oficial, e obligatorie o nouă repartiziune. Acest partaj îl întâlnim atât la popoarele slave, ce admit o perioadă trienală, cât și la vechile popoare germanice cari, sub forma «mărcilor germane», au organizat acest sistem colectiv de stăpânire a pământurilor.

Însă, cu timpul, aceste terenuri cultivabile au devenit proprietate privată, iar pădurile și iamașurile rămân singurele ca proprietate comună. Laveleye constată acest lucru în toate documentele din veacul de mijloc: «Dans les documents du moyen âge il est constamment question des droits à la jouissance de la forêt ou du paturage. On legue ou on vend des manses «cum terris cultis et incultis, et silvis communibus». Le campus communis dont il est question dans la loi des Burgondes, Tit. 31, s'est conservé sous le nom d'allemand en Allemagne, de common en Angleterre, de communaux en France». Și, probabil, partajul periodic ce se obișnuia în triburile germane a trebuit să dispară când au venit în contact cu poporul roman la care se observă în deosebi o proprietate colectivă, fără partajuri anuale.

În adevăr, la romani, în primele timpuri, întâlnim, pe lângă o proprietate individuală asupra unui lot determinat, și o proprietate colectivă asupra teritoriului neocupat. Pământul ce aparținea cetățenilor, individual, „agri privati“, nu cuprindea decât spațiul necesar pentru a se putea stabili o casă, curtea și grădina; întinderea lotului era în majoritatea cazurilor de două jugere, «bina jugera», care, după cum arată d-l Dissescu la cursul de doctorat (lecțiunea a IV-a), valorificau

cât un pogon românesc. «Un pogon se da la o familie care se socotea de trei persoane, căci era greu să se dea atâta pământ încât fiecare copil să aibă o parte a sa proprie». Acest pogon—bina jugera—se transmitea ereditar și se numea „hæredium“; hæredium era considerat ca ceva inalienabil, fiind că în el rezida la început forța și sprijinul familiei. Restul teritorului forma însă proprietatea colectivă sub numele de «ager publicus». Cultivând porțiuni din acest «ager publicus», și conducând turmele pe pășunile comune, puteau romanii să-și indestuleze cu prisosință nevoile lor.

«Există însă — zice d-l Dissescu — în afară de această proprietate individuală (hæredium) și o proprietate de folosință comună, un *comunal*. Ceeace zicem noi comunal, poartă asupra unor pământuri oarecari și asupra ceea ce numim noi astăzi *izlazuri*». Avem deci la poporul roman o particularitate ce nu o întâlnim la alte neamuri, și anume: domeniul colectiv nu mai e supus la partajuri periodice ca la vechii germani sau la slavi. Emile de Laveleye crede că și acest obicei al partajurilor a existat în Italia primitivă ca prețutindenea, dar care n'a lăsat urme în istorie. Ceeace e interesant pentru noi e că partajul periodic nu e de *esența* unei proprietăți colective, ci mai mult de natura ei, fie că el a existat și a dispărut fără a lăsa urme, fie că n'a existat, acelaș lucru se întâmplă pentru noi. Ca rezumat al acestei de a doua caracterizări, putem spune că o proprietate colectivă există și atunci când stăpânirea colectivității se manifestă numai asupra izlazurilor, pădurilor și livezilor — cele cultivabile devenind cu timpul individuale — și indiferent de partajurile periodice caracteristice neamurilor slave și germane.

3. E necesară tradiția unui autor comun, care să explice afinitatea și legătura membrilor ce compun grupul. În Germania, în Rusia, în India, ca și în ginta romană, comunitatea satului (mir, markă, almanden, etc.) are drept bază relațiunile de familie, datorite descinderii din un autor comun, descindere care se conservă prin tradiție. Astfel, în comunitatea elvețiană «almenden», pentru ca cineva să se bucure de domeniul colectiv, nu era suficient ca să locuiască în comună, trebuia să descindă din o familie care să fi avut acest drept din timpuri imemorabile.

4. Existența unor judecători proprii și a unei judecăți de sine stătătoare, e una din caracteristicile cele mai importante a unei stăpâniri colective. În comunitatea rusească numită «*mir*», șefii de familie, reuniți în o adunare sub președenția *starostelui*, discutau toate afacerile comunale, precum și partajurile trienale. «Marca ger-

manică, ca și ginta antică, avea altarele sale, și mai târziu, după introducerea creștinismului, avea biserica sa și sfântul său ca patron. Ea avea un *tribunal*, care judeca delictele și chiar crimele comise pe teritoriul său».

Toate aceste citații ne dau dovada deplină a autonomiei comunale și juridice de care se bucurau diversele comunități.

Să vedem acum dacă întâlnim la noi particularitățile pe cari le-am enumerat:

1. Exemplele citate în corpul lucrării noastre ¹⁾ ne-au dovedit ambele manifestări ale stăpânirii colective, și dacă le întâlnim mai mult în părțile muntoase, unde vieța păstorească era mai compatibilă cu felul de stăpânire colectivă, nu e mai puțin adevărat că *câmpulungenii din Muscel* au practicat colectivitatea deși erau în mare parte agricultori. Păstoria însă a fost o împrejurare din cele cari au favorizat mai mult aceste comunități cunoscute sub numele de republici.

2. Deși n'avem urme de partajuri periodice, totuș lipsa lor nu poate fi un argument contrar celor spuse, întru cât am văzut că el e de *natură* și nu de *esența* unei stăpâniri colective.

În exemplele citate am putut vedea că domeniul colectiv cuprindea la început și munții, și pădurile, și livezile, și pământurile arabile și că, apoi, prin diviziuni sau *hotărnicii*, țarina începe a deveni proprietatea individuală, pe când pădurile și izlazurile nu încetează de a deveni proprietatea comună.

Pe când Vrancea și Câmpulungul moldovenesc ne arată în destul de lămurit cum munții, pădurile și imașurile constituiau domeniul colectiv, Câmpulungul muntenesc ne mai convinge și de stăpânirea colectivă asupra terenurilor arabile. Ce asemănare cu «hæredium» romanilor; și în Muscel, ca și la ginta romană, proprietatea privată se manifesta numai asupra «locului de casă, curții și livezilor de pruni», iar restul rămâne ca proprietate comună și indivizibilă, lucru arătat cu competență de d-l Paul Negulescu în «Istoria Dreptului Român».

3. Atât în Vrancea cât și în Câmpulung, cât și în republica Tigheciului, s'a păstrat amintirea *moșului comun*, ca o dovadă că legăturile de familie constituiesc baza unei colectivități; denumirea de „bătrân“ cu asigurațiunea de pământ ne invoacă, prin tradiție, descendența comună a tuturor locuitorilor ce își pot exercita drepturile de stăpânire pe baza obiceiurilor și a legăturilor de familie.

4. Privilegiile de cari se bucurau toate aceste republici demonstrează autonomia lor, căci am vă-

¹⁾ Acest articol face parte din o lucrare completă ce autorul are să tipărească.

zut că una din cele mai însemnate caracterizări e tocmai «judecata proprie și cu judecători proprii». Când vom studia organizarea cnezilor, vom putea vedea mai lămurit această autonomie în jurisdicțiune.

În urma acestui examen comparativ, cred că și ultima dovadă a existenței proprietății colective în Țara românească s'a făcut pe deplin.

Tot ca exemple de proprietate colectivă putem cita și obștiile târgoveților; în luptele pe cari târgoveții le-au dus contra dăruirilor ce Domnii le făceau din când în când, vedem pe lângă imboldul necesității pământului și acel simținânt *atavic* de traiu colectiv și de apărare comună.

II

Pro rietatea familială

A doua fază din evoluția proprietății începe atunci când spiritul de apropiatiune găsește ocaziunea de a se manifesta; o trecere la starea de popor agricultor ajutată de garanția stabilității produce în organizarea agrară o schimbare însemnată, deșteptând în fiecare familie din colectivitate *sentimentul conservării lotului*, stăpânit până atunci temporar, și *ideea unei transmișiuni ereditare*. Istoria nu ne poate preciza momentele hotăritoare și sigure cari să jaloneze evoluția proprietăților; transformarea s'a făcut așa de lent și împrejurările au fost așa de diferite în intensitate și durată, încât nu se poate admite explicațiuni uniforme și sigure asupra acestor treceri dela proprietatea colectivă la cea familială; de aceea vom găsi ambele feluri de stăpânire subsistând în aceeaș epocă, la acelaș popor. Am văzut că slavii le cunoșteau pe amândouă în momentul invaziunii lor: slavii de est practicând colectivitatea întinsă asupra întregului domeniu și jugo-slavii pe cea familială; la noi, această manifestare sub ambele forme e evidentă și ne apare cât se poate de lămurit în primele timpuri, alături de comunitatea colectivității, regăsită în toată organizațiunea ei la republicele analizate: Vrancea, Tigheciul etc. și se manifestă cu aceeaș putere și organizațiunea familială în tot șesul țărilor române sub denumirea de *răzășii*.

Dacă toți moșnenii și răzeșii dela șes apar înjghebați în aceste comunități familiale, cauza e de sigur, pe lângă posibilitatea unei vieți agricole, și influența slavă care a lăsat urme adânci prin o conlucrare îndelungată și continuă. E posibil chiar ca primele începuturi de inchiegare socială să fi prezentat la origină caracterele unei colectivități mai întinsă ca cea familială, posibilitate ce se reazimă pe acel spirit de întovarășire

ce-l întâlnim mai târziu sub forma de legături temporare și izolate; n'avem decât să ne aducem aminte de unirea diferitelor *cete* de moșneni — ceata fiind expresiunea colectivității familiale—in vederea deselor cumpărări de pământ. Ceeace nu se poate ști însă e momentul hotăritor al acestei treceri dela colectivitatea mare la comunitatea răzășească.

«Les changements profonds dans l'organisation sociale de campagnes se sont toujours opérés insensiblement et sans attirer l'attention des historiens» (Laveleye).

În această fază influența slavă s'a manifestat cu o putere mai mare și pe o întindere mai întinsă; mai ales că nici o cauză externă n'a înrâurit sau n'a împiedicat această influență. «Căci pe când la slovenii din Carintia și Carniol aceste comunități familiale au dispărut, minate fiind de dispozițiunile dreptului roman; slavii meridionali sustrași de această acțiune, izolați și depărtați, au păstrat instituțiile lor tradiționale, transmițându-le din generație în generație și împrumutându-le și altor popoare; și astăzi chiar această comunitate o găsim la slavii meridionali cu numele de «zadruga», care, ca și în timpurile cele vechi, formează o unitate socială bine definită prin grupuri ce descind din câte un autor comun, prin locuirea aceeaș case sau aceeaș curți și prin o conlucrare în comun a pământului arabil. Ca și la proprietatea colectivă, vom găsi și aici câteva puncte determinante și inerente unor astfel de comunități; iar regăsirea lor în organizarea răzășilor noastre ne va edifica asupra principiilor pe cari le-am enunțat. În această asemănare vom găsi justificarea și evidențierea diverselor influențe ce am suferit, și în special a influenței slave.

1. Descinderea comună din acelaș autor, care să imprime un caracter familial, fapt pe care îl întâlnim la greci ca și la romani sub forma de ginte, la Celți sub forma de clan, la germani sub forma de «cognatio». Fustel de Coulanges pune baza acestei organizări a ginte romane în descinderea din un autor comun «a pour base la descendance d'un ancêtre comun». Acelaș lucru îl vom întâlni și la răzășiile noastre; demonstrarea însă a acestei descinderi formează însă și miezul cestiunii, întru cât prin arătarea ei se găsește origina moșnenilor și răzășilor. O vom discuta însă atunci când ne vom ocupa de organizarea cnezească.

2. Solidaritatea membrilor, ce da familiei rolul de protector și atribuții de justiție primitivă. Familia singură e în drept să urmărească și să pedepsească pe delincvenți. La germani întâlnim o-biceiu ca amenda unei crime să fie plătită de comunitatea familiei, ceeace în limba lor se numește «Wehrgeld». Numeroasele noastre docu-

cumente ne atestă acest lucru; există din străvechi la noi obiceiul că dacă vreo crimă se întâmplă în hotarul unui sat, toți locuitorii satului trebuiau să predea pe criminal ori să plătească în comun amenda ce se hotăra de Domn.

3. Nu se putea dispune de fondul comunității fără consimțământul întregii familii, întru cât organizarea socială a comunității se baza tocmai pe conservarea și perpetuitatea corporațiunii; din care motiv femeile au fost excluse dela moștenirea pământului, ca nu cumva să se transporte în familia bărbatului dreptul de proprietate atribuit familiei sale de origină²⁾. La noi instituția protimisului ne învederează acest lucru, iar dispozițiunile Codului Caragea cari dau numai fiilor drept de moștenire—ficele rămânând să fie înzestrate de frații lor — ne apar ca reminiscențe din vechea noastră organizare colectivă.

D. Hozoc
AVOCAT-TECUCI

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 2 Iunie 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Ministerul cultelor și instrucțiunii publice și Casa Școalelor cu Alice Nanu și alții (Afacerea Bașotă)

Prescripțiune. — Persoană morală inexistentă. — Dacă ea poate opune prescripțiunea

Prescripțiunea, oricare ar fi, fiind un mod de dobândire a proprietății, nu poate fi invocată decât de o persoană capabilă de a dobândi.

Astfel, o persoană ce poartă numai numele de persoană morală, dar pe care legea o declară neexistentă, nu poate opune prescripțiunea achizitivă, nici pe cea extinctivă și, deci, nici nu poate invoca această prescripțiune.

Deciziunea 241/909. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Ministerul cultelor și instrucțiunii publice și Administrația Casei Școalelor, contra deciziunii Curții de apel din Iași, secțiunea II-a, No. 11 din 1908, dată în proces cu Alice Nanu și alții.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați M. Antonescu și M. Ciresanu, în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat C. G. Disescu, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivelor III, IV și VII de casare:

III. «Violarea art. 930, 829 și 830 din Codul civil, exces de putere și denaturarea testamentului

«Curtea de apel, în contra textului din testament, consideră ca o modalitate esențială a legatului pentru școala dela Pomârila, atât conducerea și administrațiunea institutului de executorii testamentari, cât și supravegherea și controlul Capului Statului, admitând revocarea testamentului pentru neîndeplinirea acestor modalități, pe cari Curtea le consideră că

sunt cauza impulsivă a liberalității. Judecând astfel, Curtea a pierdut din vedere că scopul principal al lui Anastase Bașotă a fost de a da instrucțiune poporului, iar modalitățile prevăzute erau numai mijloacele ce a crezut utile scopului; însă numai întru atât cât aceste modalități puteau să existe după împrejurări, căci fundațiunea Institutului Bașotă având caracterul de perpetuitate, existența ei nu putea să depindă de viața sau de voința persoanelor desemnate pentru administrațiunea institutului. Anulând testamentul pentru că executorii testamentari au murit și pentru că M. S. Regele a refuzat a mai îndeplini oficiul prevăzut în testament, Curtea a denaturat testamentul și a comis un exces de putere.

IV. «Violarea art. 2, 3, 53, 54 și 65 din Legea de organizare a Ministerului instrucțiunii publice din 21 Aprilie 1906

«Curtea de apel a judecat că Casa Școalelor nu este o instituțiune distinctă de Stat, cu toate că legea prevede în mod formal că Casa Școalelor este persoană morală și că averile lăsate pentru instrucțiune se administrează conform actelor de fundațiune. Statuând astfel, Curtea ajunge la concluziunea eronată de a revoca testamentul pe motivul că trecerea administrațiunii fundațiunii la Casa Școalelor ar constitui o violare a art. 23 din testament.

VII. «Violarea art. 1890 din Codul civil, căci Curtea nu a aplicat prescripțiunea acțiunii în nulitate, deși trecuseră mai mult de 30 ani dela moartea lui Anastase Bașotă și până la intentarea acțiunii».

Având în vedere că această Înaltă Curte, examinând motivul al II-lea, pe care se întemeiază recursul de astăzi, îl respinge ca nefondat;

Considerând că prin acest motiv partea recurentă susținea că instanța de fond a comis un exces de putere și că a denaturat testamentul defunctului Anastase Bașotă, când a declarat că acest institut este neexistent, ca nefiind recunoscut de lege;

Considerând că odată judecat definitiv și irevocabil, ca neexistentă personalitatea morală a Institutului Bașotă, devine inutil a mai discuta motivul III, care presupune că această persoană morală ar fi avut o existență legală, dar că ar fi încetat de a viețui în urma disparițiunii organelor prin mijlocirea cărora trebuia să trăiască, să funcționeze și să îndeplinească scopul ce testatorul a urmărit prin testamentul său;

Considerând că Casa Școalelor fiind, conform legii sale organice, reprezentanta legală a Institutului Bașotă, încetează de a mai avea această calitate de îndată ce persoana morală ce a reprezentat s'a declarat juridicește că nu a avut niciodată caracterul unei persoane morale, de oarece neantul nu poate fi reprezentat; că, prin urmare, ar fi zadarnic a mai examina valoarea juridică a motivului al IV-lea, care presupune că în patrimoniul Casei Școalelor a intrat o avere ce a aparținut unei persoane morale;

Considerând că, așa fiind, Casa Școalelor nu poate invoca nici prescripțiunea, de 30 ani, pe care se rezimă motivul VII de recurs, de vreme ce Casa Școalelor nu figurează în acest proces ca persoană străină de Institutul Bașotă, spre a se prevala de o posesiune a sa proprie distinctă de a persoanei morale în administrațiunea căreia a fost trimisă de justiție;

Considerând că prescripțiunea, oricare ar fi, fiind un mod de dobândire a proprietății, nu poate fi invocată decât de o persoană capabilă de a dobândi;

Considerând că o persoană, ce poartă numai numele de persoană morală, dar pe care legea o declară neexistentă, nu poate opune prescripțiunea achizitivă nici pe cea extinctivă și, deci, nici nu poate invoca această prescripțiune;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

²⁾ P. Negulescu, Emile de Laveleye.

Audiența dela 15 Iunie 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Ministerul cultelor și instrucțiunii publice și Administrația Casei Școalelor cu Alice Nanu și alții

Partaj. — Determinarea cotei fiecărui comoștenitor prin actul de partaj. — Nevariabilitatea acestei cote. — (Art. 786 din Codul civil).

Potrivit art. 786 din Codul civil, fiecare moștenitor este prezumat că a moștenit singur și imediat toate bunurile ce compun lotul său și că nu a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii.

Prin urmare, când prin actul de partaj s'a determinat cota fiecărui moștenitor în masa succesorală, această cotă rămâne invariabilă atât în ce privește averea ce autorul lor posedă în momentul morții, cât și în ceea ce privește averea ce prin acțiuni posterioare sau pendinte ar fi fost readusă în acest patrimoniu, de oarece aceste acțiuni compuneau deja masa succesorală ce era de împărțit.

Deciziunea 263/909. — Respins, ca nefondat, după divergență, motivul IX de casare din recursul făcut de Ministerul cultelor și instrucțiunii publice și Administrația Casei Școalelor, în contra deciziei Curții de apel din Iași, secțiunea II-a, No. 11 din 1908, dată în proces cu Alice Nanu și alții.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat M. Antonescu, în desvoltarea motivului de casare rămas în divergență; și

Pe d-nii avocați M. Pherekyde și Take Ionescu, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului IX de casare, rămas în divergență :

«Exces de putere și violarea iurului judecat, rezultând din decizia Curții din Iași, secția I, No. 36 din 1904, căci Casa Școalelor obținând respingerea acțiunii în nulitate a trei moștenitori, are drept în baza acestei decizii la $\frac{3}{4}$ din averea de moștenire, neputându-i fi diminuată această porțiune prin transacțiunea făcută la 1884 între moștenitorii Elenei Bașotă, la care nu a luat parte și care nici nu i s'a opus în procesul judecat prin deciziunea No. 34 din 1904».

Având în vedere că este netăgăduit în fapt că defunctul Anastase Bașotă, încetând din viață în anul 1869, a lăsat în urma sa un singur copil legitim, și a nume pe fiica sa Elena Bașotă; că Elena Bașotă încetând din viață în anul 1883, a lăsat patru copii, și a nume: pe Matida Busdugan, D. A. M. Cantacuzino, Alexandru Cantacuzino și Artur Cantacuzino; că acești patru moștenitori, prin transacțiunea intervenită între dânsii, cu data de 9 Aprilie 1884, au convenit ca toată averea mobilă și imobilă, ce se va limpezi și constata ca aparținând succesiunii, se va împărți în șapte părți egale, din cari Artur Cantacuzino va primi o șeptime; că, mai târziu, Matilda Busdugan a vândut cele două șeptimi ce i se atribuiu prin această transacțiune, către Gavril Muzicescu, reprezentat astăzi prin fiica sa și Alice Nanu;

Considerând că este adevărat că toată averea defunctei Elena Bașotă ar fi trebuit, conform legii, ca să se împartă în patru părți egale, după ce fiecare din moștenitori ar fi raportat darurile ce ar fi primit în timpul vieții mamei lor;

Considerând că, din actul de transacțiune mai sus citat, reiese că cei patru moștenitori ai defunctei Elena Bașotă, recunoscând că Artur Cantacuzino avea să raporteze darurile ce cari fuseseră gratificate de mama sa în timpul vieții sale, s'au înțeles ca să scutească de raport pe moștenitorul donatar, cu condițiunea ca acest din urmă moștenitor să primească din masa succesorală numai $\frac{1}{7}$ parte;

Considerând că, potrivit art. 786 din Codul civil, fiecare moștenitor este prezumat că a moștenit singur și imediat toate bunurile ce compun lotul său și că nu a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii;

Considerând că prin actul de partaj determinându-se cota fiecărui moștenitor în masa succesorală, această cotă rămâne invariabilă, atât în ce privește averea ce autoarea lor posedă în momentul morții, cât și în ceea ce privește averea, ce prin acțiuni posterioare sau pendinte ar fi fost readusă în acest patrimoniu, de oarece aceste acțiuni compuneau deja masa succesorală ce era de împărțit; că, în speță, din termenii în cari este formulat actul de transacțiune, rezultă că părțile contractante au avut în vedere și aceste acțiuni, de vreme ce ele declară că împart toată averea mobilă și imobilă ce se va constata sau se va limpezi ca aparținând mamei lor;

Considerând că Casa Școalelor judecându-se cu Artur Cantacuzino, și obținând respingerea pretențiunii ce acest moștenitor făcuse în contra Institutului Bașotă, nu a putut câștiga în contra lui decât $\frac{1}{7}$ parte din dreptul ce Artur Cantacuzino ar fi putut pretinde în virtutea actului de partaj; că, de altminte, Artur Cantacuzino, prin actul de cesiune intervenit între dânsul și cesionarul cu care Casa Școalelor s'a judecat, a arătat lămurit că partea ce reclamase era numai de $\frac{1}{7}$ parte din averea testată în folosul institutului;

Considerând că, așa fiind, mijlocul invocat este nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I

Audiența dela 17 Octomvrie 1909

Președenția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, prim-președinte

Jeana Rosetti-Rosnovanu cu S. I. Bally

Deciziunea comercială No. 61

Poprire. — Hotărîre de separațiune de patrimoniu obținută anterior popririi. — Opozabilitatea ei creditorului, dacă cu ocazia separațiunii s'a îndeplinit dispozițiile art. 632 din Proc. civilă.

Separațiune de patrimoniu. — Obligația femeii separată de bunuri, de a-și furniza alimente și cheltuelile de menaj în caz de insolvabilitate a soțului. — Dacă aceasta poate fi privită certă și lichidă în patrimoniul soțului. — (Art. 632 din Proc. civilă și 1266 din Codul civil).

1. Hotărîrea de separațiune de patrimoniu, anterioară efectuării unei popriri, este opozabilă creditorului popritor, când se constată că toate formalitățile prescise de art. 632 din Procedura civilă s'au îndeplinit cu ocazia separațiunii de patrimoniu.

2. Dacă este adevărat că, după art. 1266 din Codul civil, femeia separată de bunuri este ținută, în caz de insolvabilitatea bărbatului, de a-și furniza în întreg alimentele și cheltuelile de menaj pentru care soțul s'a obligat, totuși, această îndatorire legală, urmând a fi discutată și judecată pe cale judecătorească, nu poate fi privită ca o

creanță certă și lichidă în patrimoniul soțului pentru ca să poată face obiectul unei sechestrări din partea creditorului acestuia.

S'au ascultat: d-l avocat P. Missir, pentru apelanta Jeana Rosetti-Rosnovanu; d-l avocat I. Saita, pentru apelantul Jean Bally, și d-l avocat I. Oncescu, pentru intimatul Em. Rosetti-Rosnovanu.

Curtea,

Asupra apelurilor juncte, făcute de către d-na Jeana Rosetti-Rosnovanu și Jean Bally contra sentinței Tribunalului comercial Ilfov, No. 338 din 21 Martie 1909 prin care s'a admis în parte contestațiunea făcută de d-na Jeana Rosetti-Rosnovanu la poprirea efectuată, după cererea lui Jean Bally, în mâinele Casei de depuneri și consemnațiuni, în virtutea unei creanțe ce are în contra lui Em. Rosetti-Rosnovanu, menținând această poprire în mâinile citatei case numai pentru suma de 4500 anual;

Având în vedere că din desbaterile urmate, sentința apelată și actele prezentate, reiese că Jean Bally, prezentându-se creditor al lui Em. Rosetti-Rosnovanu în baza a patru cambii, pe suma de 18.750 lei, subscrise de numitul, a cerut și obținut poprirea în mâinile Casei de depuneri și consemnațiuni, până la concurența sumei datorite, a orice sume ar datori debitorului Em. Rosetti-Rosnovanu, și la această poprire făcându-se contestațiune de către d-na Rosetti-Rosnovanu, soția debitorului, Tribunalul comercial, prin sentința citată, a menținut în parte această poprire, sentință ce a fost apelată atât de creditorul popritor, cât și de contestațoare, astfel că chestiunea este dedusă în întregime în judecata Curții;

Având în vedere că creditorul Bally, urmărind în mâinile Casei de depuneri veniturile dotale ce le dărește debitorului Rosnovanu, se obiectează de către contestațoare că dânsa a cerut și obținut separațiunea patrimoniilor, averii sale dotale, de aceea a soțului, încât poprirea înființată nu mai poate subsista față cu efectul ce legalmente produce despărțirea averilor urmată între soți;

Considerând că, din acest punct de vedere, se constată în fapt că mai înainte de a se efectua poprirea, act săvârșit de portărel la 19 Noembrie 1908, contestațoare a cerut la 11 Octombrie, același an, separația de patrimonii, pe care a obținut-o prin deciziunea definitivă a Curții de apel din Iași, secția I, No. 50 din 28 Aprilie 1909;

Considerând că deciziunea de separațiune, produsă în instanță, este opozabilă creditorului Bally, întru cât obiecțiunile ce numitul le aduce contra ei nu sunt întemeiate, pentru că în primul loc, din certificatul grefei Curții de apel din Iași, secția I, No. 5855 din 30 Mai, pe care Curtea urmează a pune temeiul, ca derivând dela autoritatea legală însărcinată cu asemenea constatări, rezultă că toate formalitățile prescrise de art. 632 din Proc. civilă s'au îndeplinit cu ocaziunea citatei separațiuni de patrimonii;

Considerând că în realitate, nu se poate zice că afișarea prescrisă de art. 632 din Proc. civilă, privitoare la publicitatea extractului deciziei, nu s'a alipit regulat la domiciliul primăriei comunei unde bărbatul își are domiciliul, în speță la primăria Iași, pentru că deși debitorul, soțul Rosetti-Rosnovanu, este secretar al Legațiunii României la Paris, el n'a încetat a-și avea domiciliul în țară, neputând fi privit ca funcționar inamovibil, așa ca să-și fi căpătat alt domiciliu în baza funcțiunii în care se găsește; și apoi din desbateri reiese că creditorul Bally s'a judecat deja cu aceleași părți în procesul de separațiune de patrimonii, în care n'a propus aceeași obiecțiune;

Considerând că odată stabilită validitatea deciziei separațiuni patrimoniilor dintre soți și față cu creditorul Bally, a cărei intervențiune s'a și respins de

Curte cu ocaziunea cercetării acestei cereri de separațiune, urmează a se discuta a doua obiecțiune propusă de creditorul popritor, care susține că fiind necontestat că datoria este alimentară, luând naștere din îmbrăcăminte și obiecte de menaj furnizate soților Rosetti-Rosnovanu, el este în tot cazul autorizat legalmente să poată urmări sumele pe cari soția dotală, chiar sub regimul separațiunii de bunuri, este îndatorată a servi soțului drept alimente;

Considerând că dacă este adevărat că, după art. 1266 din Cod. civil, femeia separată de bunuri este ținută în caz de insolvabilitatea bărbatului său, de a-i furniza, în întregul, alimentele și cheltuelile de menaj pentru cari soțul s'a obligat, totuși este cert ca această îndatorare legală urmând a fi discutată și judecată pe cale judecătorească, nu poate fi privită ca o creanță certă și lichidă în patrimoniul soțului, așa ca să poată face obiectul unor sechestrări din partea creditorilor acestuia;

Considerând că, întru cât creditorul popritor nu prezintă o asemenea creanță lichidată judecătorește, nu poate fi primit a exercita de pe acum această acțiune de poprire, ce urmează a fi dar invalidată;

Având în vedere și cererea apelantei Jeana Rosetti-Rosnovanu, de a i se acorda cheltueli de judecată;

Având în vedere dispozițiunile art. 140 și 146 din Proc. civilă și, apreciind, Curtea fixează cheltuelile de judecată la suma de lei 200;

Pentru aceste motive, Curtea respinge apelul făcut de Jean Bally și admite pe cel făcut de Jeana Rosetti-Rosnovanu, etc.

(ss) Oscar N. Niculescu, I. Stambulescu, D. G. Maxim, Ar. Alexandrescu.

Grefier, (ss) I. Bărgan.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ILFOV, SECȚIA III

Audiența dela 24 Septembrie 1909

Președenția d-lui P. HAGIOPOL, președinte

Maria N. Șeitan cu Nae Niculescu

Acțiune. — Acțiune relativă la o succesiune. — Tribunalul competent a judeca atunci când există un singur moștenitor. (Art. 63 din Proc. civilă).

Deși este adevărat că în materie de succesiuni legiuitorul a derogat dela dreptul comun, stabilind prin art. 63, al. 3 din Proc. civilă, că în această materie acțiunile relative la succesiuni se îndreptează la tribunalul locului în care s'a deschis moștenirea; însă, atunci când există un singur moștenitor, dispozițiunile art. 63 sus citat nu pot fi aplicabile, și deci tribunalul competent a judeca o asemenea acțiune nu poate fi decât tribunalul domiciliului moștenitorului pârīt.

Tribunalul,

Asupra acțiunii d-nei Maria N. Șeitan, făcută prin petiția înregistrată la No. 22649/908, prin care cere ca d-l Nae Niculescu, în calitate de cumpărător al drepturilor succesoriale ale nepotului și moștenitorul soțului ei, I. Pârvescu, să fie obligat a-i plăti suma de 4000 lei ce soțul ei îi datorează cu o poliță etc., cum și cheltueli de judecată;

Având în vedere că d-l N. Niculescu, prin d-l avocat N. Francovici, se opune la această cerere și susține că drepturile deduse în judecata justiției fiind personale și mobiliare, cererea pentru constatarea lor urmează a fi îndreptată, conform art. 63 din Proc. civilă, la tribunalul domiciliului pârītului; că dacă este adevărat

că prin această acțiune se tinde la o condamnățiune a unui moștenitor pentru o creanță izvorită dintr'o succesiune, succesiunea însă neputând da loc la partaj, fiind un singur erede, nu poate fi vorba de aplicația art. 63 din Proc. civilă, prin urmare de competența domiciliului în care s'a deschis succesiunea; că, dar, întru cât astăzi se găsește citat la acest tribunal, această acțiune, fiind rău îndreptată, urmează a se trimite Tribunalului de Dâmbovița;

Având în vedere că reclamanta contra acestei cereri obiectează că fiind vorba de datorii derivate din succesiune, acțiunea trebuie făcută, conform art. 63 din Proc. civilă, la domiciliul unde s'a deschis succesiunea; și întrucât succesiunea s'a deschis aici, acest tribunal este competent și urmează a judeca această afacere;

Având în vedere că, în principiu, în materie personală și imobiliară, tribunalul competent a judeca cereri de asemenea natură este tribunalul domiciliului părții;

Având în vedere că la acest principiu de competență legiuitorul a derogat, între alte excepțiuni, în privința unor acțiuni relative la succesiuni, dispunând, prin art. 63 din Proc. civilă, alin. 3, că în materie de moștenire se îndreptează la tribunalul locului în care s'a deschis moștenirea cererile făcute de creditorii mortului înainte de desăvârșita împărțeală a moștenirii;

Având în vedere că excepțiunile sunt de drept strict și dispozițiunile lor de strânsă interpretare;

Având în vedere că odată ce este constant că această dispoziție a legii este o derogăție dela dreptul comun, nu trebuie întinsă în afară de prevederile legii;

Având în vedere că legea presupunând partajul, și ca partajul să nu fie desăvârșit, dispozițiunea aceasta nu se aplică când este un singur moștenitor sau dacă partajul este deja terminat, căci în asemenea caz considerățiunile ca: lichidări, partaj, operațiuni multiple de socoteli, ce ar fi făcut util centralizarea lor în acelaș loc, cari legitimează această excepțiune, nemai subsistând, și derogățiunea devenind astfel fără rațiune, tribunalul competent urmează a fi al domiciliului moștenitorului. (Vezi: «Procedure civile», E. E. Garsonnet, tom. II, pag. 118, parag. 467).

Având în vedere că în fapt se constată, de altfel necontestat de părți, că pe urma defunctului nu a rămas decât un singur moștenitor, că deci nu poate fi vorba de partaj;

Având în vedere că deși este adevărat că prin această acțiune se tinde la o condamnățiune a unui moștenitor pentru o creanță izvorită dintr'o succesiune, dar succesiunea neputând da loc la partaj, fiind un singur erede, dispozițiunile art. 63 din Proc. civilă nu pot fi aplicabile;

Că dar, așa fiind, întru cât prin această acțiune se cere constatarea unui drept personal și mobilier și fiindcă dispozițiunile art. 63 din Proc. civilă nu pot fi aplicabile, în asemenea caz competența fiind tribunalul domiciliului părții excepțiunea de incompetență fiind fondată, urmează a fi admisă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, tribunalul admite incidentul și-și declină competența, etc.

(s) P. Hagiopol.

Grefier (s) Alex. Pr. Teodorescu

JUDECATORIA OCOLULUI II TÂRGU-JIU

Audiența dela 8 Octomvrie 1909

Dumitru Iorgoiu cu Gr. și Maria Gr. Gr. Pungan

Autentificarea actelor.—Act autentificat de primar cu asistența notarului.—Participarea notarului și ca parte și ca funcționar investit cu însărcinarea de a asista pe primar.—Nulitatea actului.

Mărturisire judiciară.—Dacă ea se poate despărți în

contra celui care o face.—(Art 11 și 14 din Legea autentificării actelor, și art. 1206 din Codul civil).

1. Conform art. 11 din Legea autentificării actelor, actele autentificate de primar fără asistența notarului sunt izbite de nulitate;

Prin urmare, este nul actul în care notarul comunei figurează și ca parte (scriitor al actului) și ca asistent al primarului care autentifică, de oarece el nu putea figura în această dublă calitate.

2. Conform art. 1206 din Codul civil, mărturisirea judiciară nu se poate despărți în contra aceluși ce o face, urmând deci ca partea care se prevalează de dânsa să o întrebuițeze în toată plenitudinea ei, atâta vreme cât prin scindare, restul neglijat ar fi de natură să completeze partea citată în favoarea celui a cărui mărturisire se opune.

Judecata,

Având în vedere opoziția făcută de Dumitru Iorgoiu contra cărții de judecată civilă No. 15 din 9 Iulie 1908, a acestei judecătoria, prin care este obligat să plătească intimațiilor Gr. Gr. Pungan și Maria Gr. Pungan suma de lei 200 sute, plus 20 lei cheltueli de judecată, în baza copie de pe actul de creanță din 13 Martie 1900, autentificat de judecătoria comunală Bălănești, copie care fiind scoasă cu îndeplinirea formelor cerute de art. 1188, alin. 1 din Codul civil, a căpătat, prin cărțile de judecată No. 16 și 25/909, date de această judecătoria în comuna Bălănești, toată tăria ce ar fi avut-o actul original dispărut, intervenit între sus numitul oponent și Ion G. Popescu, autorul intimațiilor de azi;

Având în vedere susținerile părților;

Având în vedere că oponentul pârît, între alte motive de admiterea opozițiunii, aduce și pe acelea că de și copia de pe actul de creanță din 13 Martie 1900 cată, conform art. 1188 alin. 1 din Codul civil, să aibă tăria originalului ce nu mai există, totuș chiar actul de creanță în sine este nul, de oarece părțile neștiind carte și el fiind scris și redactat de Ion Pănoiu care era și notarul primăriei Bălănești, acesta nu putea săvârși în acelaș timp și oficiul de asistent al primarului la autentificare, și rolul de parte ce, conform art. 14 din Legea autentificării actelor, era obligat să îndeplinească spre aș da consimțământul că actul a fost scris de dânsul după cererea părților;

Având în vedere că reclamantii intimați, în afară de actul citat mai sus, își întemeiază pretențiile lor și pe mărturisirea făcută de oponentul pârît Dumitru Iorgoiu în instanță la judecarea în opoziție a cererii celor dințai de a se da în mod contradictoriu, copie de pe actul din 13 Martie 1900, puterea originalului dispărut, mărturisire care se vede astfel consemnată în corpul cărții de judecată No. 25/909, dată de această judecătoria în comuna Bălănești: «oponentul (Dumitru Iorgoiu) a susținut că a datorat lui Ion G. Popescu lei 200 cu zisul act, dar că i-a platit în totul și creditorul i-a restituit originalul pe care l-a și rupt».

In drept:

Considerând că prin art. 11, alin. 2, din Legea autentificării actelor se prevede că la judecătoriile comunale autentificările se dau de primar cu asistența notarului, iar prin alin. 3 al aceluiaș articol. semnătura notarului este cerută sub pedeapsă de nulitate, dispoziție care trebuie privită ca o sancțiune a aliniatului precedent;

Considerând că autentificarea actelor pentru cei neștiutori de carte se face întocmai ca și pentru cei știutori, cu deosebirea că în acest caz scriitorul actului trebuie să compare și el înaintea judecătoriei, aceasta conform art. 14 din aceeași lege;

Considerând că între prezumpțiunile legale enumerate de legiuitor în mod limitativ în art. 1200 din Codul civil, și cari, conform art. 1202, același cod, dispensează de orice altă dovadă pe acela în favoarea căruia ele se aduc, este și mărturisirea făcută din partea protivnică, cu prevederile art. 1204 din Codul civil, adică sau înaintea începerii judecății sau în cursul ei;

Considerând că același legiuitor, ținând seamă de puterea de nerespins ce dădea acestei mărturisiri judiciare — proba probatissima, cum mai e numită în doctrină de unii autori — a fost cu drept cuvânt nevoit să precizeze bine sensul ei juridic, spre a nu creia dintrânsa un izvor de discuții și interpretări a căror valorificare e adesea determinată mai mult de istețimea argumentării, cât de dreptatea comentatorului; că, pentru aceasta, s'a stabilit prin alin. 1 al art. 1206 din Codul civil, că mărturisirea judiciară nu se poate despărți în contra celui ce o face, urmând deci ca partea care se prevalează de dânsa, să o întrebuițeze în toată plenitudinea ei atâta vreme cât prin scindare restul neglijat ar fi de natură să completeze partea citată în favoarea celui a cărui mărturisire i se opune.

In fapt :

Având în vedere că din procesul verbal al autentificării actului în cauză reiese că Ion Pănoiu, scriitorul lui, a satisfăcut cerința legii, de a se prezenta înaintea autorității chemată să dea autentificarea cerută;

Considerând că prin cercetarea făcută în dosarul de autentificări al judecătoriei comunale Bălănești pe anul 1900, se constată că în copia rămasă la dosar de pe actul a cărui validitate e în discuție, semnătura scriitorului lui este identică cu aceea a notarului ce a luat parte la autentificare; că deci, e neîndoios cum că Ion Pănoiu, scriitorul actului, e una și aceeași persoană cu Ion Pănoiu notarul primăriei Bălănești în 1900; că, astfel fiind, în momentul în care actul urma să prindă autoritatea autentificării, în acel moment primarul instrumenta singur, neputând să aibă asistența notarului Ion Pănoiu, care în acea clipă figura ca parte;

Considerând că, procedându-se astfel, s'a contravenit dispozițiilor categorice din art. 11 al Legii de autentificări care izbește cu pedeapsă de nulitate actele autentificate de primar fără asistența notarului; că, așa fiind, actul de creanță din 13 Martie este nul;

Considerând că părțile oponente, în ședința din 6 Martie 1909, când se judeca în comuna Bălănești opoziția făcută de dânsul contra cărții de judecată No. 16/900, a acestei judecătoriai, prin care se dădea copie de pe actul de creanță pus în discuție tăria originalului dispărut, a mărturisit că a datorat lui Ion Gr. Popescu, autorul reclamanților intimați, lei 200 cu zisul act, dar că i-a plătit în totul;

Considerând că această mărturisire fiind făcută înaintea celorleas judecătoriai care e chemată azi să se pronunțe asupra procesului de față, într'un timp când acest proces era pendinte, ea trebuise să fie privită ca o mărturisire judiciară;

Considerând însă că reclamanții intimați, întemeindu-se pe un fragment al dânsii și neglijând restul cer a se recunoaște existența dreptului de creanță al autorului lor contra lui Dumitru Iorgoiu, și deci a li se admite acțiunea, întru cât prin testamentul autentificat de Trib. Gorj, la No. 979 din 10 Martie 1903, complectat cu interogatoriul luat părților în ședința din 17 Septembrie 1909, dânsii și-au dovedit calitatea lor de unici moștenitori ai lui Ion Gh. Popescu;

Considerând că această mărturisire cată să fie luată, conform art. 1206, alin. 2 din Codul civil, în întregul ei, și aceasta cu atât mai mult cu cât, în speță, ceea ce

părțile a vrut în principal să afirme, judecând după interesul său și după literatura acestei mărturisiri, a fost nu că a datorat, ci ca a plătit; că în tot cazul această parte completativă a acelei dintâi afirmări ce se opune părților, e de natură a anihila valoarea întregii mărturisiri și a o reduce la un simplu accident juridic ce nu poate sluji ca un mijloc de natură a face dovadă acțiunii reclamanților intimați. Odată aceste stabilite, opoziția de față cată să fie admisă, hotărârea dată în lipsa părților reformată și acțiunea introdusă de Gr. Gr. Pungan și Maria Gr. Pungan contra lui Dumitru Iorgoiu respinsă ca nedovedită.

Pentru aceste motive, și fără a mai discuta pe celelalte aduse de oponent, admite opoziția, etc.

(s) G. G. Georgian.

INFORMAȚIUNI

Anunțăm că în numărul viitor vom începe publicarea unui foarte interesant Studiu asupra trecerii Administrațiunii închisorilor sub dependența Ministerului de Justiție, datorit penei distinsului nostru colaborator d-l C. Rădulescu, sub directorul-general al închisorilor.

A apărut: Vol. III *Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț* de d-l Gr. V. Maniu. Primele două volume au fost premiate de Academia Română.

Prețul 12 lei. Depozit la *Curierul Judiciar* care servește la cere orice cărți de drept, române și streine.

A apărut: *Tratat de drept comercial după doctrină și jurisprudență. Despre asociațiunile în participatie și societățile civile și străine*, volumul II, partea I, de C. N. Toneanu, avocat, Galați. Se găsește de vânzare la librăria Negoescu și Manișu pe prețul de 4 lei, unde se află și volumul I pe preț de 8 lei și *Falimentele*, partea I și II, ambele pe preț de 6 lei.

A apărut tomul IX (partea I-a) din *Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român*, de d-l Dimitrie Alexandresco. (Comentariul art. 1410 — 1490, 1902 din Codul civil). Acest volum cuprinde studii amănunțite asupra Legii proprietarilor, precum și asupra bezmanului, embaticului sau emfiteozei. Prețul 10 lei.

Partea a doua din acest volum, care va apare în cursul lunii Ianuarie 1910, cuprinde: *Societatea, Mandatul, Comodatul și Imprumutul*, precum și tablele întregului volum.

Comandele se fac la ziarul «*Curierul Judiciar*», unde se găsesc de vânzare și celelalte volume.

A apărut: *Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A INALTEI CURȚI DE CASAȚIE* de d-l I. C. Barozzi.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu prețul de 8 lei e întocmit în felul și ca supliment al celorlalte patru volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierului Judiciar* și al cărui preț total e de 60 lei, broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Inalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar*, care servește orice cărți de drept române sau streine, broșate sau legate după dorință, contra valoare, mandat sau ramburs.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat postal direct la administrația ziarului «*Curierul Judiciar*» București, sau să plătească la prezentare numai în mâna încasatorilor: I. RIVEANU pentru provincie și I. ST. TUDOROIU pentru Capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registrul en matea, investite cu ștampila: CURIERUL JUDICIAR.